

Należyta staranność w VAT

Praktyczne wskazówki

Odliczenie VAT - materialnie

Art. 86. [Odliczenie podatku]

1. W zakresie, w jakim towary i usługi są wykorzystywane do wykonywania czynności **opodatkowanych**, podatnikowi, o którym mowa w art. 15, przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego(...)
2. Kwotę podatku naliczonego stanowi:
 - 1) suma kwot podatku wynikających z **faktur otrzymanych przez podatnika** z tytułu:
 - a) nabycia towarów i usług,
 - b) dokonania całości lub części zapłaty przed nabyciem towaru lub wykonaniem usług

Odliczenie VAT - wyłączenie

Art. 88. [Wyłączenia od odliczenia lub zwrotu podatku]

3a. Nie stanowią podstawy do obniżenia podatku należnego oraz zwrotu różnicy podatku lub zwrotu podatku naliczonego faktury i dokumenty celne w przypadku gdy:

- 1) sprzedaż została udokumentowana fakturami lub fakturami korygującymi:
 - a) wystawionymi przez podmiot nieistniejący,

Kim jest podmiot nieistniejący?

Odmowa rejestracji do VAT

Art. 96

Ust. 4a. Naczelnik urzędu skarbowego nie dokonuje rejestracji podmiotu jako podatnika VAT lub wykreśla z rejestru bez konieczności zawiadomienia podmiotu, jeżeli:

- 1) dane podane w zgłoszeniu rejestracyjnym są **niezgodne** z prawdą lub
- 2) podmiot ten **nie istnieje**, lub
- 3) mimo podjętych udokumentowanych prób nie ma możliwości **skontaktowania się** z tym podmiotem albo jego pełnomocnikiem, lub
- 4) podmiot albo jego pełnomocnik **nie stawia się** na wezwania naczelnika urzędu skarbowego

Wykreślenie z rejestru

Art. 96

Ust. 9a. Wykreśleniu z urzędu z rejestru jako podatnik VAT podlega także podatnik, który:

- 1) **zawiesił** wykonywanie działalności gospodarczej na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej na okres co najmniej 6 kolejnych miesięcy lub
- 2) będąc obowiązany do złożenia deklaracji VAT, **nie złożył** takich deklaracji za 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały, lub
- 3) składał przez 6 kolejnych miesięcy lub 2 kolejne kwartały deklaracje VAT w których **nie wykazał sprzedaży** lub nabycia towarów lub usług z kwotami podatku do odliczenia, lub
- 4) wystawiał faktury lub faktury korygujące, dokumentujące czynności, **które nie zostały dokonane**, lub
- 5) prowadząc działalność gospodarczą wiedział lub miał uzasadnione podstawy do tego, aby przypuszczać, że dostawcy lub nabywcy biorący udział pośrednio lub bezpośrednio w dostawie tego samego towaru lub usługi uczestniczą **w nierzetelnym rozliczaniu podatku** w celu odniesienia korzyści majątkowej

Status podatnika VAT

The screenshot shows the 'Portal Podatkowy Usługi' interface. At the top, there are logos for 'i n a n s e', 'Portal Podatkowy Usługi', 'MINISTERSTWO FINANSÓW', 'PORTAL PODATKOWY', and 'KONTAKT'. The main content area is titled 'SPRAWDZENIE STATUSU PODMIOTU W VAT' with a 'Drukuj' button. Below the title, there is a form with 'Identyfikator podatkowy:' and 'NIP' labels, and input fields containing '8942883400'. There are two buttons: 'Sprawdz' and 'Wyczyść'. A message box contains a green checkmark and the text: 'Podmiot o podanym identyfikatorze podatkowym NIP jest zarejestrowany jako podatek VAT czynny. Dodatkowo informujemy, iż w celu potwierdzenia czy podmiot jest zarejestrowany jako podatek VAT czynny, podatek i osoba trzecia mająca interes prawny, mogą złożyć do właściwego naczelnika urzędu skarbowego wniosek o wydanie zaświadczenia.' At the bottom right, it says 'Data sprawdzenia: 07-12-2017'. On the left side, there is a navigation menu with 'Portal Podatkowy' and 'Portal Podatkowy - usługi' options.

Znikający podatnik - MF

Wykorzystanie w łańcuchu transakcji podmiotu pełniącego rolę tzw. „znikającego podatnika” (ang. missing trader). Podmiot taki **nie odprowadza należnego podatku do budżetu, a jednocześnie tworzy formalne podstawy do żądania jego zwrotu na dalszym etapie**. W tę najpopularniejszą formę oszustwa w podatku VAT zaangażowanych może być kilka, a nawet kilkanaście podmiotów zarówno z Polski, jak i innych państw UE.

Dotychczasowe doświadczenie wskazuje, że uczestnikami tego procederu mogą stać się także uczciwi, lecz nieostrożni przedsiębiorcy, którzy narażają się na możliwość zakwestionowania przez organy podatkowe ich prawa do odliczenia podatku naliczonego.

Prawo do odliczenia podatku, jako integralna część mechanizmu podatku od wartości dodanej, jest fundamentalnym prawem podatnika. Zasada ta może jednak doznać wyjątku w przypadkach, gdy miało miejsce działanie w celach nieuczciwych lub nadużycia prawa.

TSUE – należyta staranność

Zgodnie z ugruntowanym już orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej krajowe organy administracyjne i sądowe powinny odmówić prawa do odliczenia, jeżeli zostanie udowodnione na podstawie **obiektywnych przesłanek, że skorzystanie z tego prawa wiązałoby się z przestępstwem lub nadużyciem** (zob. np. wyroki: w sprawach połączonych C-80/11 i C-142/11 Mahageben, pkt 42; w sprawie C-277/14 PPUH Stehcamp, pkt 47; postanowienie w sprawie C-33/13 Jagiełło, pkt 35). Jest tak w wypadku, gdy przestępstwo podatkowe jest popełnione przez samego podatnika oraz **gdy podatnik wiedział lub powinien był wiedzieć**, że poprzez nabycie towaru uczestniczył w transakcji związanej z przestępstwem w zakresie podatku VAT.

Należyta staranność – kiedy?

Z drugiej strony za niezgodne z zasadami funkcjonowania prawa do odliczenia Trybunał uznał sankcjonowanie odmową skorzystania z tego prawa przez podatnika, **który nie wiedział i nie mógł wiedzieć**, że w ramach danej transakcji dostawca dopuścił się przestępstwa lub że inna transakcja w łańcuchu dostaw, dokonana przed transakcją przeprowadzoną przez owego podatnika lub po niej, miała miejsce z naruszeniem przepisów o podatku VAT. Jeżeli istnieją przesłanki, by podejrzewać nieprawidłowości lub naruszenie prawa, przezorny przedsiębiorca powinien, zależnie od okoliczności konkretnego przypadku, zasięgnąć informacji na temat podmiotu, u którego zamierza nabyć towary lub usługi, w celu upewnienia się co do jego wiarygodności (zob. wyrok w sprawach połączonych C-80/11 i C-142/11, pkt 60).

Przesłanki należytej staranności

kryteria podmiotowe/formalne

(np. czy kontrahent w momencie zawierania transakcji jest zarejestrowany jako podatnik VAT czynny, czy kontrahent długo funkcjonuje na rynku w branży w zakresie której dokonywana jest transakcja, czy kontrahent posiada wymagane prawem koncesje i zezwolenia, czy kontrahent jest wypłacalny, czy osoby reprezentujące kontrahenta są wiarygodne itp.)

Przesłanki należytej staranności

kryteria przedmiotowe/ekonomiczne

tj. dotyczących ekonomicznej natury

transakcji realizowanej przez kontrahenta w ramach zwykłej działalności gospodarczej (np. czy transakcja odpowiada profilowi zarejestrowanej działalności, czy występują

nieuzasadnione ekonomicznie odstępstwa w zakresie cen, czy występuje zgodność dostarczonych towarów z tymi, które zostały zafakturowane, czy posiadamy wiedzę nt. Źródła pochodzenia towarów, czy w zawieranej transakcji istnieje realne ryzyko gospodarcze itp.)

Przesłanki należytej staranności

przebieg transakcji

(np. czy termin płatności odbiega od terminu zwykle występującego w transakcjach tego rodzaju, czy transakcja jest rozliczana gotówką, czy nie występuje płatność odwrócona w stosunku do przepływu towaru, czy nie wskazano odrębnych rachunków

bankowych do zapłaty kwoty netto i VAT, brak nieuzasadnionego uczestnictwa wielu pośredników w celu uprawdopodobnienia transakcji itp.)

Sankcje VAT 30%

W razie stwierdzenia, że podatnik:

1) w złożonej deklaracji podatkowej wykazał

a) kwotę **zobowiązania podatkowego niższą** od kwoty należnej,

b) kwotę zwrotu różnicy podatku lub **kwotę zwrotu podatku naliczonego** wyższą od kwoty należnej,

c) kwotę różnicy podatku do obniżenia kwoty podatku należnego za następne okresy rozliczeniowe wyższą od kwoty należnej,

d) kwotę zwrotu różnicy podatku, kwotę zwrotu podatku naliczonego lub kwotę różnicy podatku do obniżenia kwoty podatku należnego za następne okresy rozliczeniowe, zamiast wykazania kwoty zobowiązania podatkowego podlegającej wpłacie do urzędu skarbowego,

2) nie złożył deklaracji podatkowej oraz nie wpłacił kwoty zobowiązania podatkowego

- naczelnik urzędu skarbowego lub organ kontroli skarbowej określa odpowiednio wysokość tych kwot w prawidłowej wysokości oraz **ustala dodatkowe zobowiązanie podatkowe w wysokości odpowiadającej 30% kwoty zaniżenia zobowiązania podatkowego** albo kwoty zawyżenia zwrotu różnicy podatku, zwrotu podatku naliczonego lub różnicy podatku do obniżenia podatku należnego za następne okresy rozliczeniowe

Sankcje VAT 20%

Jeżeli po zakończeniu kontroli podatkowej albo w trakcie prowadzonego postępowania **kontrolnego podatnik złożył korektę deklaracji** uwzględniającą stwierdzone nieprawidłowości i wpłacił kwotę zobowiązania podatkowego lub zwrócił nienależną kwotę zwrotu

wysokość dodatkowego zobowiązania podatkowego wynosi **20% kwoty zaniżenia zobowiązania podatkowego** albo kwoty zawyżenia zwrotu różnicy podatku, zwrotu podatku naliczonego lub różnicy podatku do obniżenia podatku należnego za następne okresy rozliczeniowe.

Sankcje VAT 100%

Jeżeli nieprawidłowości podatkowe wynikają z faktur, które:

- 1) zostały wystawione przez podmiot **nieistniejący**,
 - 2) stwierdzają czynności, **które nie zostały dokonane** - w części dotyczącej tych czynności,
 - 3) podają **kwoty niezgodne z rzeczywistością** - w części dotyczącej tych pozycji, dla których podane zostały kwoty niezgodne z rzeczywistością,
 - 4) potwierdzają czynności, do których mają zastosowanie przepisy art. 58 i art. 83 Kodeksu cywilnego - w części dotyczącej tych czynności
- wysokość dodatkowego zobowiązania podatkowego w części dotyczącej podatku naliczonego wynikającego z powyższych **faktur wynosi 100%**.

Sankcje VAT - wyłączenie

Sankcji **nie stosuje się**:

- 1) jeżeli przed dniem wszczęcia kontroli podatkowej przez naczelnika urzędu skarbowego lub postępowania kontrolnego przez organ kontroli skarbowej podatnik:
 - a) złożył odpowiednią **korektę** deklaracji podatkowej albo
 - b) złożył deklarację podatkową z wykazanymi kwotami podatku - oraz wpłacił na rachunek urzędu skarbowego kwotę wynikającą ze złożonej deklaracji albo korekty deklaracji podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę;
- 2) w zakresie ustalania dodatkowego zobowiązania podatkowego, w przypadku gdy zaniżenie kwoty zobowiązania podatkowego lub zawyżenie kwoty zwrotu różnicy podatku, zwrotu podatku naliczonego lub różnicy podatku do obniżenia podatku należnego za następne okresy rozliczeniowe, wiąże się z:
 - a) popełnionymi w **deklaracji błędami rachunkowymi lub oczywistymi omyłkami**,
 - b) **nieujęciem podatku należnego lub podatku naliczonego w rozliczeniu za dany okres rozliczeniowy**, a podatek należny lub podatek naliczony został ujęty w poprzednich okresach rozliczeniowych lub w okresach następnym po właściwym okresie rozliczeniowym, jeżeli nastąpiło to przed dniem wszczęcia kontroli podatkowej przez naczelnika urzędu skarbowego lub postępowania kontrolnego przez organ kontroli skarbowej;

Podzielona płatność

Zgodnie z przepisami ustawy o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności będzie polegało na tym, że:

- 1) zapłata kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury będzie dokonywana na specjalny rachunek VAT,
- 2) zapłata całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek bankowy albo na rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony rachunek VAT, albo jest rozliczana w inny sposób.

Zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności dokonywana ma być w złotych polskich przy użyciu komunikatu przelewu udostępnionego przez bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową, przeznaczonego do dokonywania płatności w mechanizmie podzielonej płatności.

Według obecnego stanu legislacyjnego przepisy mają wejść 1 lipca 2017 r.

